

Splošne vesti

NAVODILA

za ustanavljanje krajevnih protituberkuloznih lig.

Oni faktorji, ki se zanimajo za ustanavljanje krajevnih protituberkuloznih lig, predvsem zdravniki in učitelji, naj skličejo sestanek zainteresovanih, na katerem naj izvolijo pripravljali odbor. Stvar pripravljalega odbora je potem, da predloži pristojnemu sreskemu načelstvu pravila krajevnih protituberkuloznih lig (v 5 izvodih) v odobrenje. Ta vzorna pravila se lahko dobijo pri Protituberkulozni zvezi v Ljubljani, Čopova cesta 1 (Delavska zbornica). Čim prejmejo pripravljali odbori odobrenje pristojnega sreskega načelstva, naj skličejo v smislu odobrenih pravil ustanovni občni zbor, s čimer je liga ustanovljena. Smernice za delovanje krajevnih protituberkuloznih lig dobijo potem novoustanovljene lige pri Protituberkulozni zvezi.

— **Zahvala.** Učiteljska samopomoč v Ljubljani je priridelita letošnji občni zbor v nedeljo, 10. maja 1936. v Novem mestu. (Poročilo o občnem zboru priobčimo v prihodnji številki »Učit. tov.«) Tovariši iz Novega mesta, Zagore, Menard in Ivanetič, so nam vse kar najlepše pripravili, tov. Skebe pa odločil lep zborovalni prostor v poslopju narodne šole. Vodstvo sreskega učiteljskega društva je poskrbelo, da je bila udeležba iz mesta, bližnje in daljne okolice zelo lepa. Ves potek občnega zbora je pokazal, da se naši združeni v »pokrajini gradov« živijo zanimajo za združeno delo v US, da ga kritično, a pravično presoja in da bodo neomahljivi ostali v združnih vrstah tudi v naprej. Vsem imenovanim tovarišem, vsem udeležencem in onim, ki so na katerikoli način pripomogli, da je letošnji občni zbor US tako krasno uspel, se uprava US najlepše zahvaluje za ves njihov trud, agitacijo in posredovanje. Občni zbor US v Novem mestu je bila intimna, a zelo lepa manifestacija učiteljskega dela na stanovsko-gospodarskem polju.

— **UČITELJ**, ki gleda na samodelavnost otroka, ne poučuje zemljepisja brez ročnih zemljevidov. Za začetni zemljepisni pouk ima Učiteljski dom v Mariboru v zalogi sledeče zemljevide: »Pohorje« (novi), »Slovenske gorice«, »Celjska kotlina«, »Prekmurje«. Dobe se v vseh knjigarnah in papirnicah.

NADZORNIŠKI IZPITI

Ministrstvo prosvete je pod O. N. br. 28.445 od 29. IV. 1936. izdalo v pogledu nadzorniških izpitov naslednji odlok:

Z uvedbo izpita za sreske šolske nadzornike po § 116. zakona o narodnih šolah se je hotelo doseči, da bi narodna šola dobila dobre šolske nadzornike.

Izpit za sreskega šolskega nadzornika mora biti nesumljivo rigorozen, ako hočemo, da dosežemo z njim to, kar zahteva narodna šola in narodno izobraževanje.

Poleg kandidatov z višjo izobrazbo, imajo pravico polagati izpit tudi učitelji narodnih šol, ki so se odlikovali z narodnim izobraževanjem in z delom na pedagoški književnosti.

Kandidati za učiteljsko izobrazbo morajo izpolniti popolnoma vse zakonske pogoje. Pripuščeni ne smejo biti učitelji ali šolski nadzorniki, ki niso pokazali volje in sposobnosti, da se udeležujejo na pedagoški književnosti. Zato bo državna komisija vedno zahtevala, da predložijo kandidati tudi svoja dela, da so zares delovali na pedagoški književnosti. Ta dela se morajo spraviti v arhiv državne komisije za izpit sreskega šolskega nadzornika. Dokler ne priloži tiskanih del, se tema ne sme odobriti.

Pri izbiri tem je vedno zahtevati krepkejšo in težjo temo iz pedagogike; ne sme se odobravati brezpomembnih tem za obdelavo, ker se v takih temah ne more pokazati kandidatova načitanost iz pedagoških del in splošna strokovna izobrazba.

Domache delo mora obsegati najmanj dve tiskani polji navadne osmerke.

Obramba domačega dela mora obsegati vsa vprašanja, ki stoje v neposredni in posredni zvezi s tezo. Iz diskusije, ki se naj razvije med člani komisije in kandidati mora biti jasno razvidno, da razpolaga kandidat z nesumljivo pedagoško izobrazbo, kakor tudi to, da je njegova teza nesumljivo njegovo lastno delo.

Iz spiska uporabljene literature naj se večkrat dotakne katero značilnejše delo pri obrambi teze, da bi se uvidelo, kako kandidat obvlada psiho-pedagoške nauke.

Pri obrambi naj se izkoristijo vsi momenti, da bi se videla do konca pedagoška in splošna pripravljenost kandidatova, pa čeprav bi trajala obramba tudi polno uro, ker po pravilih ta čas ni omejen.

Prav tako je treba tudi izpraševanje iz šolske zakonodaje in administracije povsod, kjer je mogoče, dovesti v zvezo s pedagoškim razmotrivanjem ter tudi tu opazovati kandidatovo teoretično razumevanje, a ne samo praktično pripravljenost. Povsod se mora opazovati sposoben pedagog in mislec.

Pri praktičnem delu izpita ne bo kandidat opazoval samo učiteljskega dela, nego bo tudi sam izpraševal, tako da se vidi tudi tu njegova pedagoška in splošna sposobnost.

To je treba sporočiti tudi vsem članom komisije.

— **Nadzorniški izpit.** Opozarjamo na odlok ministrstva prosvete, ki ga pod gornjim naslovom priobčujemo na drugem mestu. V zvezi s tem odlokom je razpis »Učiteljske tiskarne« pod naslovom »Prosvetni zbornik«. Vsi, ki se zanimajo za nadzorniški izpit in ostale zadeve, ki jih bo ta zbornik vseboval, naj se takoj javijo kot naročniki, ker se namerava tiskati le omejeno število izvodov »Prosvetnega zbornika«.

— **TRBOVELJSKI SLAVCEK** priredi v soboto 16. maja t. l. ob pol 9. uri zvečer v narodni šoli v Mostah koncert, v nedeljo 17. maja ob 3. uri popoldne pa nastopijo na Vrhniki s programom, ki so ga izvajali na Češkem. Tovariši, agitirajte za udeležbo!

— **Predlog o učiteljskem izvenšolskem delu.** Podpisani sem kot delegat sres. učit. društva Maribor levj breg, stavl v smislu sklopa našega zborovanja z dne 8. aprila t. l. pri občnem zboru ZKD v Mariboru sledeči predlog, ki ga bo treba staviti v podporino tudi vsem drugim kulturnim in stanovskim organizacijam: »Sresko učit. društvo Maribor levj breg je na svojem zborovanju dne 8. aprila t. l. ponovno sprejelo sklep, naj ministrstvo prosvete izda nekaj regulator o učiteljskem izvenšolskem delu s potrebnimi smernicami, kar naj bi izključevalo vse neprijetne posledice za učiteljevo izvenšolsko udeleževanje, ki bo le na tak način kvalitativno in kvantitativno pridobilo. Nikoli pa naj se ne identificira in ne zahteva kot izvenšolsko delo tiranje učitelja v dnevno politiko, česar zle posledice mora nositi učiteljestvo in vse javno nameščenstvo vedno le samo in kar spada k temu predmetu (zboru ZKD), vedno v ško do uspešnega razmaha pravega narodno-prosvetnega dela. — Prosim, da osvoini ta predlog tudi ZKD in ga skuša realizirati pri merodajni oblasti.« — Predlog je bil po kratkih razgovorih sprejet. — Za ta predlog je treba zainteresirati vse naše kulturne (n. pr. ZKD v Ljubljani in vseh banovinah, Prosvetno zvezo, SKJ, NO, JS, RK...) in stanovske organizacije (kmeske, delavske, drž. in zas. nameščencev, trg. obrtni i. dr.) in to v interesu boljšega razmaha vsega narodno-kulturnega dela in v interesu opore učiteljestvu in vsem delavcem pri tem delu! — Mirko Vauda.

— **Sestanek za pripravo ankete nacionalnih društev**, ki sem ga sklical v »Učiteljskem tovarišu« št. 36. za 1. junij t. l., se ne more vršiti. Razlogi: 1. na zadevno objavo do danes od zainteresovanih nimam nobenih poročil. 2. Ne kaže brez podrobno sestavljenega in pripravljene programa ter že istočasnega so-

delovanja, vsaj pa zadevnih sklepov naših nacionalnih organizacij, na tudi brez iskanja podpore pri prosvetnih oblasteh sklicevati nobenega širšega sestanka. Zato pa bomo skušali v Mariboru sklicati le ožji sestanek v bližini delujočih, na tem vprašanju zainteresiranih tov. obmejnih delavcev, morda ob udeležbi tuk. zastopnikov nacionalnih organizacij. 3. Prihranimo oddaljenim danes težko zmo gljive izdatke. — Na ožjem sestanku morda doseženo sestavo podrobne delovnega načrta za sistemiziranje narod. obrambnega in kulturnega dela objavi sekcijski, ki obvesti o tem društvu. Morda bi vsa sreska društva sklicala enake ožje sestanke ter bi za sejo obmejne odseka ob letošnji banovinski skupščini pripravila vsaj poročila o situaciji in o vsaj eni možnosti: o sestavi in delovanju ožjih in širjih medruštvenih odborov! Žal v tej akciji — skoraj ne moremo — z besed na dejanja! — Mirko Vauda.

— **Tovariši-maturanti iz l. 1906.** koprškega učiteljskega! Kot smo se domenili ob 25. letnici mature, se bomo tudi letos zbrali, da obnovimo zavest neomajnega tovarštva. Prosim za predloge glede kraja sestanka in datuma. — S tov. pozdravi. — Znidarčič R., Črnuče.

— **Tovarišem maturantom** moškega učiteljskega v Ljubljani iz leta 1926. sporočam, da proslavimo letos desetletnico mature. Večina nas je za sestanek v Celju, sredi julija. Eventualne predloge sprejema Kus Viljem, šolski upravitelj, Lom, p. Tržič. — Natančnejši podatki sledo.

— **ZAMUDNIKI KRSKEGA UCITELJSKEGA DRUSTVA** poravnajte članarino točno ob dospelosti plače. Prosim vas ne delajte nam nepotrebnih sitnosti in stroškov. Tudi mi moramo biti točni napram sekcijski. Protj tovarišem (icam), ki splot ne plačujejo, ali so se odselili in niso poravnali svojih članskih prispevkov, bomo v slučaju nelikvidiranih dolgov morali podzveti pravno pot. Prosim vas torej, rajši poravnajte. Odbor.

Osebnne zadeve

— **Nova imenovanja:** za šol. upravitelja v Vojniku Vid Vrtačnik, za učitelja v Velikih Laščah Fr. Forstner, v Leskovcu Valentin Benedičič, pri sv. Ani Anton Prešern, v Murbergu Ant. Mušič, v Semiču Alojzij Koren.

Listi

O učiteljestvu, šoli, prosveti in JUU

— **Učiteljski listi.** Za uradnika in njegovo kariero sme biti edina legitimacija njegova službena kvalifikacija, nikdar pa ne legitimacija kake politične stranke. Odločno zahtevamo popolno depolitizacijo cerkve, šole in urada. (»Glas naroda« od 6. V.)

— **Iz občnega zbora društva »Šola in dom«** v Murski Soboti? Peti razred je dobil paralelko. Banske uprave je otvorila pomožni razred za defektno decu, samo učitelja še ni imenovala. Kaže se velika potreba po novi šolski zgradbi. (»Murska krajina« od 10. V.)

— **Učitelji v Rusiji.** Po listu »Gans Molota« priobčuje »Slovenec« od 8. V. o novih ruskih učiteljih takole: Med 192 študenti pedagoške tehnike v Taganroyu, ki so bili letošnji pomlad imenovani za pedagoge, jih samo 13 zna pisati v pravilnem pravopisu. Med 1150 študenti, kateri bodo letos zapustili zavod kot učitelji je polovica napol analfabetov.

— **V šolah v Nemčiji** se uvede s prihodnjim letom angleščina kot prvi tuj jezik nemškega srednješolskega pouka. (»Slovenski dom« od 8. V.)

— **Društvo »šola in dom«** v Ljubljani je privedlo predavanje. Predaval je dr. Trtnik o higijeni šolskega dela. Njegove ugotovitve: V Ljubljani ni niti enega šolskega zavoda, ki bi bil higijenski. V knjigah je preveč balasta. Otroci ne pridejo do oddiha in premalo spe. K besedi se je oglasil tudi dr. Lončar, ki je poudarjal, da je osnovnošolsko učiteljestvo pedagoško boljše šolano od srednješolskega. Dnevna politika naj izgine iz šole in matura naj se odpravi. Starši so se pritoževali, da se razredi premalo zračijo, zahtevajo več redov, vsaj še enega (povoljno) in so tudi proti praksi ponavljanih izpitov. Iz ostalih izvajanj izvemo, da bo okoli 500 učiteljske čakalo letos na službo, da se pripravlja ukinitje ženskega učiteljskega, da je pa tudi na drugi strani 160 učiteljev godnih za pokoj. (»Glas naroda« od 9. V.)

— **O zreženem šolskem upravitelju v Vojniku Peru** Jankoviču prinaša »Jutro« od 8. V. celo kolono dolg članek, kjer hvali njegove velike zasluge. Podoben članek je izšel tudi v »Novi dobi« od 8. V.

— **Na zborovanju sadjarjev** ptujkega sresa se je iznesla tudi takale zahteva: Po osnovnih šolah naj se nastavijo absolventi srednje kmetijske šole kot učne moči, ki bi prevzeli šolski pouk o kmetijstvu, organizirali vsakoletne kmetijske tečaje in bili vedno s svojim strokovnim nasvetom v pomoč kmetovalcem. (»Mariborski večernik« od 8. maja.)

— **Župnikov voz** so neznan fantje prevrnili pri Celju. Osumljeni so bili »Sokoli« in prestavljen seveda šol. upravitelj. »Nova doba« od 8. V.)

— **Daljše poročilo o poslovljni svečanosti**, ki jo je priridelo učiteljestvo in šolska mladina zaslužnemu upravitelju Ivanu Najžerju v Središču, ki je bil iz neznanih razlogov razrešen službe, prinaša »Jutro« od 6. V.)

— **»Domoljub«** o krščanski vzgoji v šoli. »Domoljub« prinaša članek inspiriran menda po resoluciji »krščanske šole«. Tu stoji med drugim: Duh šole ustvarjajo učitelji. Vplivajo na duh tudi učne knjige, iz katerih se mladina uči raznih predmetov. Da bo katoliška mladina vzgojena, bi moral gospodovati v učnih knjigah jasni krščanski svetovni nazor. — V Jugoslaviji je verski pouk obvezen za šolsko mladino. Da pa bodo šolski predpisi prinesli boljše sadowe, je nujno, da odstranimo z neizprosno doslednostjo vse, kar je v našem šolstvu in naši prosveti visokim ciljem dobre krščanske vzgoje na poti. (»Domoljub« od 6. V.)

— **Z zahtevami »krščanske šole«,** o katerih smo že pisali, polemizira »Jutro« od 6. V. Obe resoluciji »krščanske šole« — pravi — bi bili umestni morda v državah, kjer sta po zakonu vzgoja in pouk mladine pridržana izključno laičnim krogom in kjer sta cerkev in veroizpoved popolnoma izključeni iz šole, ne pa pri nas kjer je vzgoja v verskem duhu zadržana z zakonom. Prizadevanje krščanske šole stremi z resolucijama za tem, da dobi cerkevna oblast čim večji vpliv na personalno politiko v šoli in da doseže da se razveljavijo zakon o Sokolu kraljevine Jugoslavije.

Na to je odgovoril »Slovenec« od 7. V. in je povzelo zopet »Jutro« od 8. V.

— **Ruski sovjetski učitelji** so že 5 mesecev brez plače. (»Domoljub« 6. V.)

— **Po »Novinah«** priobčuje »Domoljub« senzacionalno vest da je v neki (!) vasi neki (!) učitelj prepovedal otrokom pozdravljati s »Hvaljen Jezus«. Ko je duhovnik obhajal neko bolno ženo in so otroci poklekali, jim je še zaklical učitelj: »Kaj pa delate. Ali vas ni sram, da klečite pred popom!« Ta notica je priobčena v »Domoljubu« od 6. V. pod naslovom »Učiteljskem tovarišu v ponatis!« Ustrežamo — obenem pa občudujemo takt, s katerim je list ime tega »nekega« učitelja zamolčal.

»Slovenska straža« je zopet oživiljena. (»Domoljub« od 6. V.)

— **O »Našem rodu«** prinaša »Mariborer Zeitung« od 7. V. krajšo notico.

— **Direktorji naj bodo ravnatelji,** predsedniki občin zopet župani, sreski načelniki pa okrajni načelniki — zato se zavzema »Slovenec« od 10. V.

— **V Lošah pri Prevaljah** je obolela učiteljica, namesto da bi bila nastavljena druga, so skrajšali pouk in poučuje ena učiteljica kar tri razrede. Provizorična učiteljica, ki je službovala do Velike noči za 400 Din mesečno, je bila odstavljena. Otroci pa naj bi hodili v šolo kar v Prevalje. »Delavska politika« od 9. V.)

— **35% vseh srednješolcev** v Češkoslovski so dekljice.

— **Državna šol. poliklinika** v Ljubljani. V šolskem letu 1934/35. je imela držav. šolska poliklinika v Ljubljani pod zdravstvenim nadzorstvom 27 šol, in sicer 8 osnovnih, 14 srednjih in 5 strokovnih s skupnim številom

10.831 učencev in dijakov. — Na dveh predmetnih šolah ni v vseh razredih niti enega učenca brez defekta. Število pljučnih obolenj, je visoko, odprta tuberkuloza pa je bila ugotovljena le v 1 primeru. 3 učencem je bil radi tuberkuloze prepovedan šolski obisk, 4 učence so napotili v zdravilišče. Tudi med profesorji so bili ugotovljeni 3 primeri težje tuberkuloze. Na šolah je mnogo kožnih obolenj. Od spolnih boleznih sta bila ugotovljena 2 primera. Od pregledanih otrok je znašel skupni odstotek normalnovidnih 53%, kratkovidnih 16% in daljnovidnih 31%.

— **Daljša ocena o publikacijah »Slov. šol. matice«** je izšla v »Mariborskem večerniku« od 9. V.

— **Zahteve slovenskih profesorjev** na občnem zboru 10. t. m., ki zanimajo tudi nas: Naj se takoj namestijo v l. 1932. odpuščenim in predčasno upokojeni profesorji in se jim popravijo vse krivice.

Napredovanje naj bo avtomatično na podlagi efektivne službene dobe do vštete skupine III.-2. Službena doba naj se zniža na 30 let.

Učna obveznost naj se zniža avtomatično z 20 služb. leti na 16 ur in s 30 leti na 14 ur.

Ohraniti naj se v Ljubljani in v Mariboru moški in ženski učiteljski z deškimi in dekliškimi vadicami.

Ze podpisana uredba o javnem ocenjevanju naj se takoj uveljavi. (»Slovenec« 12. V.)

— **Nemški zemljevidi**, v katerih novodobni ideologi pangermanstva prikazujejo ozemlja, o katerih menijo, da so nemška po jeziku ali vsaj po kulturi in duhu, kažejo za polovico Slovenije kot nemško zemljo. (»Moudra ptica« št. 6. — »Svarilni opomin.«)

— **O narodnosocialistični vzgoji v Nemčiji** nadaljuje razpravo g. Šilih v 6. števu. »Misli in dela«.

— **O izvenšolskem nadzorstvu mladine** in o disciplinskih predpisih, ki bi jih bilo treba modernizirati v sporazumu s starši, ki naj imajo pri tem več besede, piše »Misli in dela« 6. števu.

— **Egiptovska bolezen** se širi, samo v srezih Murska Sobotna in Dolnja Lendava je 5700. bolnih na trahomu. Nujno potrebna je trahomska bolnišnica v Murski Soboti. (»Slovenski dom« 12. V.)

— **O izumiranju Lužičkih Srbov** piše »Slovenski dom« 12. V.

— **Z zborovanja učiteljskega meščanskih šol**, ki se je vršilo 10. t. m. Ena izmed zahtev: Kjer so meščanske šole, naj se višje narodne šole ukinejo, ker ima ljudstvo že z eno vrsto šol velika bremena.

Učiteljski pravnik

— **Vprašanje: Š. A. v P. pri S.** — Šola dvorazrednica. Bil sem sam, stanovanja pa nisem uporabljal, ker nisem imel nikahe oprave. Sedanjim novi učni moči sem pa to stanovanje prepuštil. Ali imam pravico do stanarine? Ne dobivam do sedaj stanarine in tudi stanovanje ne uporabljam, pa se mi uslužbenški davek odtrguje za to.

Odgovor! Za čas, ko ste imeli naturalno stanovanje, vam ne pripada stanarina, pač pa od 1. dne naslednjega meseca, ko je prevzela naturalno stanovanje druga učna oseba. Od stanarine, kakor tudi od naturalnega stanovanja morate plačevati uslužb. davek.

— **Ročni katalog za š. l. 1936/37.** izide letos že tekom meseca julija. Tovariše in tovarišice vabim, da si ta pripomoček gotovo naročite. Zaradi določila zadostne naklade naročite »Roč. kat.« čimprej za vse učiteljestvo na zavodu po dopisnici na naslov »Učit. tiskarna — Roč. katalog v Ljubljani.« V. G.

— **Vprašanje in odgovor: »Ljubljana«** »Sreča je opoteča, zato raje drži ga kot lovi ga.« se nam je reklo često v starih časih. Iz teh razlogov in ker je možno še prej nahuje. Vam svetujem, da se odločite za praktični izpit. Če bi ga morali kdaj ponovljati, bi ga lažje ponovili, kot na novo položili po gotovi dobi prekritivte. — Vsekakor je ugodnejše stališče ob ponovnem sprejemu za osebo, ki je prej pravočasno opravila izpite.

— **Vprašanje K. J. Ali** je možno, da sem sprejet na pedagoško šolo v Zagrebu s sledečimi ocenami:

1. matura dobro,
2. praktični izpit prav dobro,
3. službena ocena vseh petih let kar počujem prav dobro.

Odgovor. Vsako leto izda višja pedagoška šola poseben razpis za sprejem. Ta razpis letos še ni izšel, zato je nemogoče pravi len odgovor. Po lanskem razpisu ne bi bili sprejeti.

Naša gospodarska organizacija

— **Učiteljski dom v Mariboru.** Izkaz za april 1936. Darila: za »Hrenovy kamen« učiteljestvo osn. šole pri Sv. Antonu na Poh. 10 dinarjev. Skupni znesek »Hrenovega kamna« doslej Din 11.286,50. — V zadnjem izkazu manjka pri dekl. osn. šoli Ptuj-okolica pomotoma znesek 35 Din. — Vsem darovalcem iskrena zahvala! — Gospodarska podjetja: zemljevidi 1035 Din. »Novodobna pisava« 87 dinarjev. — M. Kožuh, blagajnik.